

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Doradca rolniczy (213201)

Specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Doradca rolniczy (213201)

Specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Doradca rolniczy (213201)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [15]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce autorskie wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	8
3.1. Zadania zawodowe	8
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie doradztwa w zakresie technologii produkcji rolniczej	9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Organizowanie działań edukacyjnych	11
3.4. Kompetencje społeczne.....	12
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	12
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	14
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	16
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Doradca rolniczy 213201

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Agronom.
- Doradca do spraw rolnych.
- Doradca rolny.
- Instruktor agrotechniczny – specjalista.
- Specjalista rolny.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2132 Farming, forestry and fisheries advisers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie SPO RZL (2006-2007) „Opracowanie i upowszechnianie krajowych standardów kwalifikacji zawodowych”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Marek Przybyłek – Gospodarstwo Specjalistyczne Marek Przybyłek, Samborowo.
- Marek Rudziński – Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej, Brwinów.
- Anna Rusinowska – Instytut Technologii Eksploatacji - PIB, Radom.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Dorota Koprowska – Instytut Technologii Eksploatacji - PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji - PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji - PIB, Radom.

Recenzenci:

- Tadeusz Budzisz – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, Stare Lubiejewo.
- Rafał Kozik – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących, Kraków.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Daria Jankowska – Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Rolnictwa, Słupsk.
- Magdalena Przerwa – Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Radomiu.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU**2.1. Synteza zawodu**

Doradca rolniczy wspomaga rolników¹¹ w rozwiązywaniu problemów technologicznych ekonomicznych i organizacyjnych, wspierając ich w dążeniu do zwiększania efektywności i dochodu z prowadzonej produkcji rolniczej⁸, z zachowaniem standardów bezpieczeństwa i jakości.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania**Opis pracy**

Doradca rolniczy świadczy doradztwo rolnicze³, usługi szkoleniowe i informacyjne dla producentów rolnych⁷, rolników. Współpracuje z instytucjami i organizacjami sfery rolnictwa w zakresie rozwiązywania problemów zawodowych i społecznych rolników oraz inspiruje i wspiera rozwój gospodarstw rolnych⁵ i gospodarstw domowych, w warunkach gospodarki rynkowej. Doradca rolniczy udziela również pomocy w zakresie sporządzania dokumentów wymaganych do uzyskania wsparcia działalności ze środków finansowych Unii Europejskiej lub z innych źródeł zewnętrznych.

Sposoby wykonywania pracy

Doradca rolniczy współdziała z rolnikiem (producentem rolnym) w zakresie analizowania prowadzonej działalności produkcyjnej. Analiza poprzedzona jest najczęściej wizją lokalną warunków produkcji (na polu, w pomieszczeniach gospodarskich). Efektem analizy jest wypracowanie wniosków dotyczących możliwych sposobów optymalizacji prowadzonych działań produkcyjnych. Wnioski z przeprowadzonych analiz mogą dotyczyć aspektów ekonomicznych, jak i technologicznych w prowadzonej produkcji rolniczej.

Doradca rolniczy wykonuje pracę polegającą na:

- udzielaniu pomocy rolnikom w podejmowaniu i realizowaniu racjonalnych decyzji dotyczących organizacji i prowadzenia gospodarstwa rolnego i domowego,
- doradzaniu rolnikom w rozwiązywaniu problemów dotyczących produkcji rolniczej,
- udzielaniu pomocy we wdrażaniu innowacyjnych technologii produkcji rolniczej,
- doradzaniu rolnikom w zakresie zarządzania gospodarstwem rolnym w warunkach gospodarki rynkowej oraz jego dostosowania do standardów jakości,
- udzielaniu pomocy w dokonywaniu analiz ekonomicznych prowadzonej działalności rolniczej⁹ oraz sporządzaniu planów rozwoju gospodarstwa,
- aktywizacji mieszkańców wsi w celu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej,
- udzielaniu pomocy w zakresie sporządzania dokumentów wymaganych do uzyskania wsparcia finansowego,
- inspirowaniu i wspieraniu rozwoju wspólnych przedsięwzięć gospodarczych rolników (np. grupy producentów rolnych⁶),
- organizowaniu różnych form doskonalenia zawodowego rolników i mieszkańców wsi,

- służyć pomocą mieszkańcom wsi w podejmowaniu samodzielnych decyzji, dotyczących ich pracy i środowiska, z uwzględnieniem ogólnych interesów gospodarczych i społecznych.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Doradca rolniczy wykonuje swoją pracę na obszarach wiejskich, w jednej lub kilku gminach. Jego praca odbywa się w różnych miejscach: w biurze, w mieszkaniach rolników (rozmowy z rolnikami, sporządzanie notatek i prowadzenie dokumentacji), w salach wykładowych (gdzie prowadzi lub organizuje szkolenia), w czytelnich i bibliotekach (przygotowanie się do wykładu) oraz w gospodarstwach, na polach, łąkach, gruntach ornych, sadach, terenach wystawowych, targowych, w budynkach gospodarskich, domowych oraz pomieszczeniach inwentarskich (podczas wykonywania usług doradczych).

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Doradca rolniczy w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- sprzęt komputerowy z dostępem do internetu,
- bazy danych,
- programy komputerowe,
- sprzęt biurowy (telefon, fax, ksero, drukarka),
- samochód osobowy (terenowy),
- urządzenia specjalistyczne do pomiarów (GPS, miernik wielofunkcyjny).

Organizacja pracy

Doradca rolniczy pracuje najczęściej indywidualnie, a godziny pracy są zmienne (ustalane w zależności od potrzeb rolników i producentów rolnych).

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

W zawodzie **doradca rolniczy** występują uciążliwe warunki pracy, np.:

- zmienne warunki atmosferyczne,
- zmienne parametry mikroklimatu w pomieszczeniach (np. duża wilgotność powietrza, wysoka temperatura),
- pył organiczny pochodzenia roślinnego i zwierzęcego,
- gazy toksyczne i duszące występujące w pomieszczeniach zamkniętych (amoniak, dwutlenek węgla, metan, dwutlenek siarki, tlenki azotu),
- mikroorganizmy chorobotwórcze pochodzące od zwierząt,
- substancje o działaniu drażniącym, alergenem,
- śliskie nawierzchnie zanieczyszczone odchodami zwierząt lub innymi substancjami.

Powyższe zagrożenia mogą powodować m.in.:

- choroby układu oddechowego,
- reakcje alergiczne,
- zatrucia,
- choroby uczuleniowe,

- podrażnienia oczu i skóry,
- możliwość urazów w wyniku potknięcia, poślizgnięcia i upadku,
- możliwość chorób zakaźnych.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **doradca rolniczy** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność narządu równowagi,
- sprawność układu oddechowego;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość,
- ostrość wzroku,
- dobry słuch,
- rozróżnianie barw,
- zmysł równowagi;

w kategorii sprawności i zdolności

- predyspozycje organizacyjne i zarządcze,
- rozumowanie logiczne,
- predyspozycje do postępowania z ludźmi,
- zdolność analizowania i systematyzowania złożonych problemów,
- podzielność uwagi,
- zdolność skutecznego przekonywania,
- zdolność rozwiązywania konfliktów,
- zdolność skutecznego negocjowania,
- zdolność utrzymywania pozytywnych relacji z klientami,
- zdolność nawiązywania kontaktów z ludźmi,
- współdziałanie i współpraca w zespole,
- łatwość wypowiadania się w mowie i w piśmie;

w kategorii cech osobowościowych

- samodzielność,
- samokontrola,
- zaangażowanie,
- komunikatywność,
- asertywność,
- autoprezentacja,
- operatywność i skuteczność,
- odpowiedzialność za działania zawodowe,
- elastyczność i otwartość na zmiany,
- odporność emocjonalna,
- odporność na działanie pod presją czasu,
- odpowiedzialność za innych,

- empatia,
- szacunek dla godności człowieka,
- serdeczność,
- tolerancyjność,
- ekspresyjność,
- kontrolowanie własnych emocji,
- radzenie sobie ze stresem,
- gotowość do tworzenia i podtrzymywania sieci kontaktów z klientami,
- gotowość do pracy w trudnych warunkach środowiskowych,
- wychodzenie z własną inicjatywą,
- gotowość do ustawicznego uczenia się oraz dzielenia się wiedzą,
- wysoka kultura osobista.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Wykonywanie zawodu **doradca rolniczy** wymaga dobrego ogólnego stanu zdrowia. Przeciwwskazaniami są choroby ograniczające sprawność ruchową, wady wzroku i słuchu niepodlegające korekcji.

Nie ma przeszkód, aby ten zawód wykonywały osoby z niepełnosprawnością, z wyłączeniem niepełnosprawności intelektualnej. Osoby niepełnosprawne mogą mieć problemy z przemieszczaniem się w trudnych warunkach polowych lub wykonywaniem szybkich zwrotów w celu uniknięcia zagrożenia ze strony agresywnych zwierząt.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia zatrudnienia w zawodzie **doradca rolniczy** preferowane jest wykształcenie wyższe uzyskane na kierunkach rolniczych lub pokrewnych.

Doradca rolniczy musi być wpisany na listę doradców uprawnionych do świadczenia usług doradczych, prowadzoną przez dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

W zawodzie **doradca rolniczy** preferowane jest posiadanie wykształcenia wyższego (licencjat lub studia magisterskie) na kierunkach: rolnictwo, zootechnika¹³, leśnictwo, ogrodnictwo, ekonomika rolnictwa, żywienie człowieka (technologia żywności).

Dodatkowym atutem przy zatrudnieniu doradcy rolniczego jest posiadanie prawa jazdy co najmniej kategorii B, znajomość języków obcych oraz posiadanie udokumentowanych kwalifikacji pedagogicznych i/lub andragogicznych.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zawodzie **doradca rolniczy** istnieje możliwość awansu zawodowego. W jednostkach doradztwa rolniczego wyodrębniono następujące stanowiska pracy: młodszy specjalista/asystent doradcy, doradca, specjalista, doradca specjalista I stopnia, starszy specjalista, doradca specjalista II stopnia, główny specjalista, kierownik działu, kierownik zespołu powiatowego, kierownik oddziału oraz dyrektor.

Doradca rolniczy może również rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez podejmowanie kształcenia i/lub szkolenia w zawodach pokrewnych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **doradca rolniczy** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej.

Instytucją odpowiedzialną za doskonalenie zawodowe doradców rolniczych jest Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR), które prowadzi listę doradców rolniczych. Wpis na tę listę potwierdza kompetencje doradcy rolniczego i dopuszcza do wykonywania zawodu.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **doradca rolniczy** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Gleboznawca	213202
Inżynier ogrodnictwa	213204
Inżynier rolnictwa	213205
Inżynier zootechniki	213207
Klasyfikator gruntów	213208
Rzeczoznawca rolniczy	213209

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **doradca rolniczy** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Prowadzenie doradztwa dla rolników w zakresie nowych rozwiązań w technologiach produkcji i funkcjonowaniu gospodarstwa rolnego.
- Z2 Doradzanie producentom rolnym w zakresie stosowania przepisów prawnych obowiązujących w krajach Unii Europejskiej i na rynkach światowych, dotyczących prowadzenia produkcji z uwzględnieniem standardów jakości oraz pozyskiwania funduszy.
- Z3 Współpracowanie z rolnikami w zakresie analizy prowadzonej produkcji rolnej w celu zwiększania opłacalności ekonomicznej.
- Z4 Inspirowanie rolników do podejmowania okołorolniczej działalności gospodarczej zmierzającej do poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów.
- Z5 Inicjowanie i organizowanie współpracy producentów rolnych do realizacji wspólnych przedsięwzięć w prowadzonej działalności produkcyjnej.

- Z6 Diagnozowanie potrzeb i organizowanie szkoleń dla rolników w zakresie produkcji rolniczej, w tym ekologicznej i bezpieczeństwa żywności.
- Z7 Planowanie pracy i organizacja współpracy w zespole doradców, z uwzględnieniem jakości świadczonych usług doradczych w rolnictwie oraz programów rozwoju terenów wiejskich.
- Z8 Organizowanie mobilnego stanowiska pracy doradcy rolniczego, z uwzględnieniem specyfiki produkcji dominującej w regionie.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie doradztwa w zakresie technologii produkcji rolniczej

Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie doradztwa w zakresie technologii produkcji rolniczej obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Prowadzenie doradztwa dla rolników w zakresie nowych rozwiązań w technologiach produkcji i funkcjonowaniu gospodarstwa rolnego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Uwarunkowania prowadzenia produkcji roślinnej; • Najnowsze technologie stosowane w produkcji roślinnej; • Kierunki doskonalenia roślin uprawnych, obejmujące wysokość plonowania i jakość plonu; • Uwarunkowania prowadzenia produkcji zwierzęcej; • Najnowsze technologie stosowane w produkcji zwierzęcej; • Uwarunkowania prowadzenia działalności rolniczej; • Uwarunkowania wynikające z Wymogów Wzajemnej Zgodności (cross compliance); • Działania wymagane w przypadku zagrożenia chorobami zakaźnymi, wirusami (np. ASF).	• Określać wymagania do prowadzenia upraw poszczególnych gatunków roślin; • Określać kierunki modyfikacji w prowadzonych technologiach produkcji roślinnej; • Określać technologie uprawy roli i ochrony roślin chroniące środowisko przyrodnicze; • Określać wymagania do prowadzenia produkcji zwierzęcej poszczególnych grup użytkowych zwierząt; • Określać kierunki modyfikacji w prowadzonych technologiach produkcji zwierzęcej; • Wypełniać dokumentację dotyczącą prowadzonej działalności i produkcji rolniczej; • Przestrzegać zasad wynikających z Wymogów Wzajemnej Zgodności; • Określać wymagania stawiane gospodarstwom w przypadku wystąpienia zagrożenia biologicznego produkcji.

Z2 Doradzanie producentom rolnym w zakresie stosowania przepisów prawnych obowiązujących w krajach Unii Europejskiej i na rynkach światowych, dotyczących prowadzenia produkcji z uwzględnieniem standardów jakości oraz pozyskiwania funduszy	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady pozyskiwania rynków zbytu produktów rolnych; • Normalizacje w rolnictwie; • Zasady dostosowywania produktów rolnych do norm; • Zasady certyfikacji <u>rolnictwa ekologicznego</u>¹⁰, środków wspomagających uprawę roślin i produktów spożywczych; • Możliwości finansowania działalności produkcyjnej na terenach wiejskich.	• Analizować możliwości w zakresie pozyskiwania rynków zbytu na produkty rolne; • Ustalać możliwości dostosowywania produktów rolnych do określonych norm zbytu, przechowywania, dystrybucji; • Wyjaśniać zakres certyfikacji i analizować dokumenty wymagane przy certyfikacji; • Ustalać możliwości wspierania podejmowanej i prowadzonej działalności w ramach organizowanych programów.

Z3 Współpracowanie z rolnikami w zakresie analizy prowadzonej produkcji rolnej w celu zwiększania opłacalności ekonomicznej	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Narzędzia i metody stosowane do oceny opłacalności inwestycji; <u>Ryzyko</u>¹² i jego znaczenie w ocenie efektywności inwestycji; - Wymagania zoohigieniczne i dobrostan zwierząt; - Przepisy dotyczące stosowania środków ochrony roślin; - Przepisy dotyczące stosowania nawożenia; - Przepisy dotyczące produkcji rolnej, ochrony środowiska i ochrony przyrody.	- Stosować metody proste i złożone do oceny dochodowości inwestycji; - Optymalizować nakłady pracy w gospodarstwie rolnym; - Określać czynniki ryzyka, jakie mogą być powiązane z inwestycją rolną; - Określać wymagania w zakresie chowu i hodowli poszczególnych grup zwierząt; - Określać wymagania stawiane pomieszczeniom inwentarskim dla poszczególnych grup zwierząt; - Interpretować przepisy dotyczące stosowania środków ochrony roślin; - Interpretować przepisy dotyczące stosowania nawożenia; - Reagować na łamanie przepisów dotyczących produkcji rolnej, ochrony środowiska i ochrony przyrody z zachowaniem procedur.
Z4 Inspirowanie rolników do podejmowania okołorolniczej działalności gospodarczej zmierzającej do poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Alternatywne źródła dochodów na terenach wiejskich; - Możliwości produkcji i pozyskiwania energii w gospodarstwie; - Zasady prowadzenia działalności <u>agroturystycznej</u>¹; - Zasady żywienia człowieka; - Źródła, procedury pozyskiwania środków finansowych na działania okołorolnicze i pozarolnicze.	- Wyszukiwać, analizować alternatywne źródła dochodów na terenach wiejskich; - Ustalać możliwości produkcji i pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych; - Wyjaśniać zasady zakładania i prowadzenia działalności agroturystycznej jako dodatkowego źródła dochodów dla gospodarstw rolnych, z uwzględnieniem zasad żywienia; - Analizować źródła i procedury pozyskiwania środków finansowych na działania okołorolnicze i pozarolnicze.
Z5 Inicjowanie i organizowanie współpracy producentów rolnych do realizacji wspólnych przedsięwzięć w prowadzonej działalności produkcyjnej	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady produkcji <u>biomasy</u>²; - Korzyści wykorzystywania <u>odnawialnych źródeł energii</u>⁴, w tym przede wszystkim biomasy; - Organizację i funkcjonowanie grup producentów rolnych; - Zasady przetwórstwa płodów rolnych.	- Analizować zasady planowania produkcji biomasy z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju; - Wyjaśniać korzyści wynikające z produkcji biomasy; - Wyjaśniać, wspierać grupy producentów rolnych w organizowaniu i działaniu; - Wyjaśniać rolnikom i wspierać ich w organizowaniu na poziomie gospodarstwa przetwórstwa płodów rolnych.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Organizowanie działań edukacyjnych

Kompetencja zawodowa Kz2: Organizowanie działań edukacyjnych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z6, Z7, Z8, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z6 Diagnozowanie potrzeb i organizowanie szkoleń dla rolników w zakresie produkcji rolniczej, w tym ekologicznej i bezpieczeństwa żywności	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Cele i zasady działania rolnictwa ekologicznego; • Gatunki i odmiany roślin polecanych do upraw ekologicznych; • Warunki i działania, które muszą być podjęte podczas prowadzenia procesu produkcji rolnej w zakresie bezpieczeństwa żywności; • Zasady sporządzania ankiet diagnozujących potrzeby szkoleniowe; • Zasady organizacji szkoleń dla osób dorosłych; • Podstawy organizacji procesu produkcji rolniczej z uwzględnieniem przepisów bezpieczeństwa i organizacji pracy, przepisów dotyczących ochrony środowiska i zasad ergonomii oraz ekologii; • Podstawy dydaktyki, w tym metod realizacji zajęć dydaktycznych, z uwzględnieniem specyfiki uczenia się osób dorosłych.	• Wyjaśniać zasady funkcjonowania gospodarstw ekologicznych; • Wyjaśniać korzyści wynikające z prowadzenia produkcji ekologicznej; • Wyjaśniać znaczenie płodozmianu i potrzeby nawozowe roślin ekologicznych; • Określać sposoby ochrony roślin przed szkodnikami i chorobami w gospodarstwach ekologicznych; • Określać działania, które muszą być podjęte podczas wszystkich etapów procesu produkcji rolnej w zakresie bezpieczeństwa żywności; • Opracowywać ankietę diagnozującą; • Organizować szkolenia dla rolników; • Ustalać tematykę szkoleń odpowiednio do zdiagnozowanych potrzeb odbiorców; • Prowadzić szkolenia dla małej grupy odbiorców.
Z7 Planowanie pracy i organizacja współpracy w zespole doradców, z uwzględnieniem jakości świadczonych usług doradczych w rolnictwie oraz programów rozwoju terenów wiejskich	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Lokalne programy rozwoju terenów wiejskich; • Zasady organizacji pracy w małych zespołach; • Zasady opracowywania materiałów szkoleniowych, informacyjnych.	• Interpretować i wyjaśniać cele i zadania lokalnych programów rozwoju terenów wiejskich; • Organizować pracę w małych zespołach zadaniowych; • Opracowywać materiały dydaktyczne, szkoleniowe, informacyjne.
Z8 Organizowanie mobilnego stanowiska pracy doradcy rolniczego, z uwzględnieniem specyfiki produkcji dominującej w regionie	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Specyfikę produkcji rolnej w regionie; • Zasady organizacji własnego stanowiska pracy; • Oprogramowanie i generatory wniosków o dofinansowanie planowanej lub prowadzonej działalności; • Instytucje, ich oddziały działające w sferze produkcji rolniczej w regionie.	• Określać możliwości wsparcia producentów rolnych w regionie; • Organizować własne stanowisko pracy zgodnie z zasadami bezpiecznej i higienicznej pracy, przepisami ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska i zasadami ergonomii; • Posługiwać się oprogramowaniem i generatorami wniosków o dofinansowanie

	planowanej lub prowadzonej działalności; • Współpracować z instytucjami działającymi w sferze produkcji rolniczej w swoim regionie.
--	--

3.4. Kompetencje społeczne

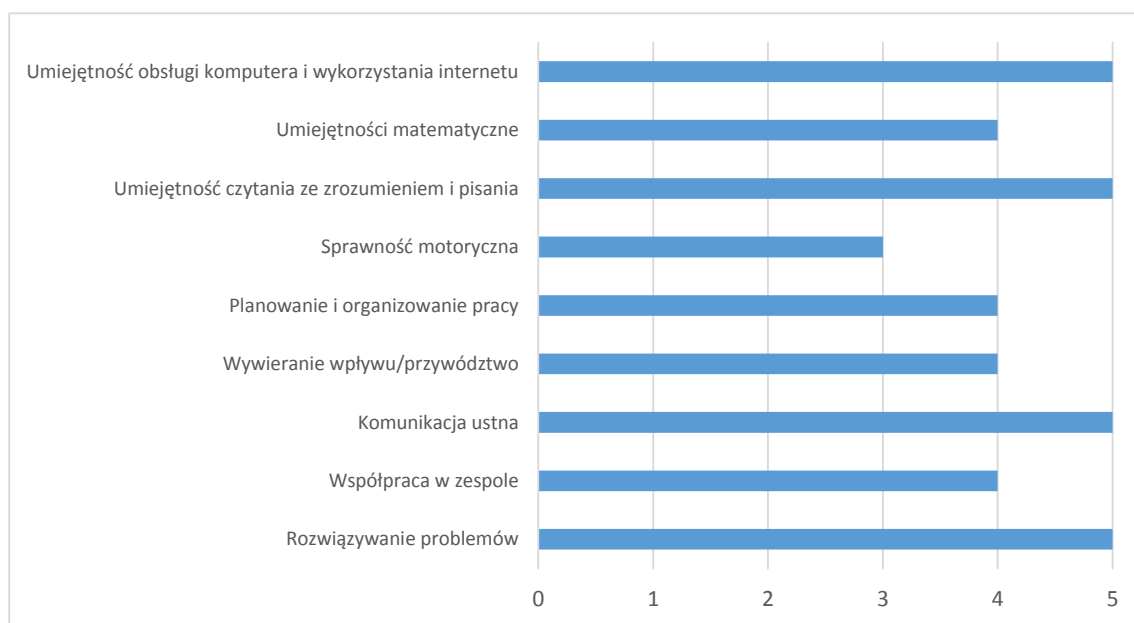
Pracownik w zawodzie **doradca rolniczy** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań doradczych.
- Dokonywania samooceny i weryfikacji działania w zakresie realizowania zadań zawodowych.
- Dostosowywania swojego zachowania do zmian w środowisku pracy i do potrzeb klientów.
- Wykonywania pracy samodzielnie, z uwzględnieniem aktualnego stanu wiedzy z dziedziny rolnictwa.
- Doskonalenia kompetencji osobistych i zawodowych, w tym ustawicznego aktualizowania wiedzy i podwyższania umiejętności, z uwzględnieniem trendów rozwojowych branży rolniczej.
- Oceniania i korygowania własnych postaw i zachowań w relacji z klientami.
- Oceniania zagrożeń dla zdrowia i życia oraz podejmowania działań zapobiegających tym zagrożeniom.
- Oceniania procesów przebiegających w gospodarstwie rolnym i ich związków z ochroną środowiska, bezpieczeństwem żywności, zdrowiem publicznym i dobrostanem zwierząt.
- Przestrzegania norm etycznych i zawodowych, w tym zasad uczciwości, rzetelności i bezpieczeństwa.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **doradca rolniczy**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **doradca rolniczy**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **doradca rolniczy** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Doradca rolniczy może znaleźć zatrudnienie:

- w jednostkach doradztwa rolniczego (Centrum Doradztwa Rolniczego, powiatowe i wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego),
- w Izbach Rolniczych,
- w specjalistycznych gospodarstwach rolnych,
- w komercyjnych podmiotach doradczych, w tym w podmiotach akredytowanych w zakresie usług doradczych dla rolników i posiadaczy lasów,
- jako przedstawiciel handlowy w branży rolniczej.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy**:
<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu edukacji zawodowej w Polsce nie prowadzi się kształcenia w zawodzie **doradca rolniczy**.

Kompetencje potrzebne do wykonywania zawodu doradca rolniczy oferują uczelnie wyższe na studiach I i II stopnia oraz studiach podyplomowych, na kierunkach związanych z np.: rolnictwem, ekonomią rolnictwa, zootechniką, leśnictwem, ogrodnictwem, żywieniem człowieka.

Szkolenie

Kandydaci do zawodu **doradca rolniczy** oraz osoby wykonujące ten zawód mogą podnosić swoje kompetencje zawodowe poprzez udział w kursach i szkoleniach organizowanych przez:

- centra, zakłady i ośrodki doskonalenia zawodowego,
- stowarzyszenia i organizacje branżowe,
- komercyjne firmy szkoleniowe.

Każda osoba, która chce być wpisana na listę doradców i posiadać uprawnienia do świadczenia usług doradczych, jest zobowiązana, aby ukończyć szkolenie podstawowe, a także ukończyć szkolenia uzupełniające, które są organizowane przez Centrum Doradztwa Rolniczego na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi lub innych organów.

Ponadto doradca rolniczy może uczestniczyć, w zależności od własnych potrzeb, w szkoleniach merytorycznych z określonych zakresów czy problematyki, organizowanych przez Centrum Doradztwa Rolniczego. Aktualna oferta szkoleń jest co roku publikowana na stronie internetowej Centrum Doradztwa Rolniczego.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie miesięczne osób pracujących w zawodzie **doradca rolniczy** jest zróżnicowane i wynosi średnio 2960 zł brutto w przeliczeniu na jeden etat (mediana).

Poziom wynagrodzenia miesięcznego brutto kształtuje się następująco:

- jedna czwarta doradców rolniczych uzyskuje zarobki poniżej 2260 zł brutto,
- połowa otrzymuje wynagrodzenia mieszczące się w przedziale od 2260 zł do 5300 zł,
- 25% doradców zarabia powyżej 5300 zł.

Poziom wynagrodzeń osób wykonujących zawód doradca rolniczy uzależniony jest m.in. od:

- szczegółowego zakresu zadań,
- stanowiska pracy (główny specjalista, starszy specjalista, starszy doradca, specjalista, doradca),
- stażu pracy,
- posiadanych uprawnień i wykształcenia,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- liczby firm działających na danym terenie,
- regionu Polski,
- koniunktury na rynku pracowniczym.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **doradca rolniczy** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), jeśli niepełnosprawność jest możliwa do skorygowania za pomocą implantów lub aparatów słuchowych,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania, chodzenia i przemieszczania się w terenie,
- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza obsługi sprzętu komputerowego, biurowego i prowadzenia pojazdów.

WAŻNE

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1853).
- Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 405, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1026).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm.).

Literatura branżowa:

- Artyszak A., Kucińska K.: Prowadzenie produkcji roślinnej cz. 1 i cz. 2. WSiP, Warszawa 2017.
- Biesiada-Drzazga B., Danielewicz A., Horoszewicz E., Janocha A., Sieczkowska H.: Prowadzenie produkcji zwierzęcej cz. 1 i cz. 2. WSiP, Warszawa 2017.
- Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo Cz. 8. Technika w rolnictwie. Hortpress, Warszawa 2016.
- Grzebisz W. (red.): Rolnictwo Cz. 4. Produkcja roślinna. Środowisko i podstawy agrotechniki. Hortpress, Warszawa 2015.
- Grzebisz W. (red.): Rolnictwo Cz. 5. Produkcja roślinna. Czynniki produkcji roślinnej. Hortpress, Warszawa 2015.
- Grzebisz W. (red.): Rolnictwo Cz. 6. Produkcja roślinna. Technologie produkcji roślinnej. Hortpress, Warszawa 2015.
- Kujawiński W.: Metodyka i organizacja doradztwa rolniczego. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział Poznań, Poznań 2007.
- Lisowski A.: Rolnictwo Cz. 7. Technika w rolnictwie. Hortpress, Warszawa 2016.
- Nałęcz-Tarwacka T. (red.): Rolnictwo Cz. 2. Produkcja zwierzęca. Bydło i trzoda chlewna. Hortpress, Warszawa 2014.
- Nałęcz-Tarwacka T. (red.): Rolnictwo Cz. 3. Produkcja zwierzęca. Owce, kozy, konie, drób, pszczoły i króliki. Hortpress, Warszawa 2016.
- Poradnik Rolniczy. Polskie Wydawnictwo Rolnicze, Poznań (tygodnik).
- Rekiel A. (red.): Rolnictwo Cz. 1. Produkcja zwierzęca. Wiadomości podstawowe. Hortpress, Warszawa 2014.
- Top Agrar. Polskie Wydawnictwo Rolnicze, Poznań (miesięcznik).
- Zagadnienia Doradztwa Rolniczego. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Poznaniu (kwartalnik).

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Certyfikacja rolnictwa ekologicznego: <http://certyfikacja.co/certyfikacja-rolnictwa-ekologicznego>
- Jak założyć grupę producentów rolnych: <http://www.farmer.pl/biznes/przedsiębiorczosc/jak-zalozyc-grupe-producentow-rolnych-cz-1,29309>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal doradztwa rolniczego: <http://doradztworolnicze.com.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Szkolenia organizowane przez Centrum Doradztwa Rolniczego: <https://www.cdr.gov.pl/doskonalenie-zawodowe/szkolenia>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>
- Zarobki doradców do spraw rolnictwa: <https://wynagrodzenia.pl/moja-placa/ile-zarabia-doradca-ds-rolnictwa>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.

Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.

Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Agroturystyka	Forma turystyki wiejskiej związana z rolnictwem, w której gospodarstwo rolne stanowi bazę noclegową, a główną atrakcją turystyczną dla potencjalnego agroturysty jest poznanie pracy w rolnictwie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/slowniki/agroturystyka.html [dostęp: 31.10.2018]
2	Biomasa	Ulegające biodegradacji produkty, części produktów, odpady oraz pozostałości pochodzenia biologicznego. W szerszym ujęciu biomasa to cała istniejąca na naszej planecie materia organiczna, zarówno pochodzenia zwierzęcego, jak i roślinnego, ulegająca biodegradacji. Współcześnie o biomase mówi się głównie jako o odnawialnym źródle energii.	https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/biomasa [dostęp: 31.10.2018]
3	Doradztwo rolnicze	Rodzaj edukacji rolniczej, polegającej na automotywacyjnym i intencjonalnym współdziałaniu partnerskim rolnika z doradcą rolniczym, zmierzającym do rozwiązania problemów zawodowych rolnika (znajdującego się bądź mogącego się znaleźć w określonej sytuacji problemowej) oraz pozwalającym przygotować rolnika do podejmowania skutecznych działań zapobiegających niepowodzeniom w jego pracy we własnym gospodarstwie rolnym, nastawić i wdrożyć rolnika do samodzielnego rozpoznawania i rozwiązywania swoich problemów zawodowych.	Kujawiński W.: Słownik metodyczny doradcy rolniczego. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział Poznań, Poznań 2005
4	Energia odnawialna	Energia uzyskiwana z naturalnych procesów przyrodniczych, stanowiąca alternatywę dla tradycyjnych pierwotnych nieodnawialnych nośników energii - paliw kopalnych.	https://www.mos.gov.pl/srodowisko/odnawialne-zrodla-energii [dostęp: 31.10.2018]
5	Gospodarstwo rolne	Grunt rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.	Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 405, z późn. zm.) http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20030640592/U/D20030592Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]

6	Grupa producentów rolnych	Grupa rolników prowadząca działalność jako przedsiębiorca mający osobowość prawną.	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1026) http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20000880983/U/D20000983Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
7	Producent rolny	Wytwórca produktów rolnych.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.arimr.gov.pl/identyfikacja-i-rejestracja-zwierzat/najczesciej-zadawane-pytania/ewidencja-producentow-rolnych.html [dostęp: 31.10.2018]
8	Produkcja rolnicza	Działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej, rybnej i leśnej.	http://encyklopedia.warmia.mazury.pl/index.php/Produkcja_rolnicza [dostęp: 31.10.2018]
9	Prowadzenie działalności rolniczej	Prowadzenie działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.	Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 405, z późn. zm.) http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20030640592/U/D20030592Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
10	Rolnictwo ekologiczne (inaczej: biologiczne, organiczne lub biodynamiczne)	System gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej w obrębie gospodarstwa. Oparty jest na środkach pochodzenia biologicznego i mineralnego nieprzetworzonych technologicznie. Podstawową zasadą jest odrzucenie w procesie produkcji żywności środków chemii rolniej, weterynaryjnej i spożywczej.	https://www.ppr.pl/ekologia/rolnictwo-ekologiczne/rolnictwo-ekologiczne-definicja-1777 [dostęp: 31.10.2018]
11	Rolnik indywidualny	Osoba fizyczna będąca właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych nie przekracza 300 ha, posiadająca kwalifikacje rolnicze oraz co najmniej od 5 lat zamieszkała w gminie, na obszarze której jest położona jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego i prowadząca przez ten okres osobiście to gospodarstwo.	Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 405, z późn. zm.) http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20030640592/U/D20030592Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
12	Ryzyko inwestycji	Możliwość wystąpienia odchyleń od wartości oczekiwanej planowanych nakładów i kosztów, korzyści z okresu zaangażowania kapitału, długości cyklu życia inwestycji.	https://www.gandalf.com.pl/files/products/texts/328569.pdf [dostęp: 31.10.2018]
13	Zootechnika	Rozległa dziedzina wiedzy obejmująca żywienie, pielęgnowanie, rozród, wychów zwierząt domowych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://definicja.net/co-to-jest-Zootechnika [dostęp: 31.10.2018]

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.